

Atskaite par dalību COPA/COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā

Lauku attīstība

22.- 23.04.2013, Brisele

Darba grupā piedalās:

1. Agnese Hauka, Latvijas Zemnieku federācija
2. Maira Dzelzkalēja, Zemnieku saeima

Apkopojumu par darba grupā diskutēto sagatavoja Agnese Hauka un papildināja Maira Dzelzkalēja.

Apkopojumā ir fiksēts Copa-Cogeca darba grupā diskutētais 22.04.2013, kas ir papildināts ar Konsultatīvās darba grupas Lauku attīstībā (24.04.2013) ietvaros diskutēto.

Izskatāmie jautājumi:

Izskatāmais jautājums: 1. Darba kārtības apstiprināšana
Rezumējums: Tiek apstiprināta iepriekšējās darba grupas sanāksmes (22.-23.11.2012) protokols.
Izskatāmais jautājums: 2. Darba grupas vadītāja un vadītāju vietnieku vēlēšanās
Rezumējums: Grupā vadītāja amata pretendenti: Maira Dzelzkalēja (ZSA) - Latvija Jean-Louis Cazaubon (APCA) - Francija Domenico Mastrogiovanni (CIA) - Itālija Maira Dzelzkalēja (ZSA, LV) iepazīstina ar sevi, uzsverot 17 gadus darba pieredzi lauksaimniecības sektorā. Uzsvēr izaicinājumu lauku attīstības darba grupai risināt lauku attīstības jautājumus. Rosina darba grupā strādāt aktīvāk, daloties katras valsts pieredzē. Mr. Jean-Lois Cazaubon (APCA, FR) uzskata, ka sabiedrībai jāveicina izpratne, ka lauksaimniecība ir galvenais lauku attīstības sektors. Mr. Domenico Mastrogiovanni (CIA, IT) ir lauksaimnieks, kuram ir zirgu stallis Itālijas kalnainā apvidū. Uzsvēr, ka nākotnē jākoncentrējas, lai lauksaimnieki varētu izdzīvot, lai viņiem būtu ienākumi un viņi varētu strādāt lauksaimniecības sektorā. Ir trīs prioritātes, uz ko balstās savā darbībā: 1) lauki kā pilnvērtīga dzīves telpa ar līdzīgiem nosacījumiem kā pilsētās – pieejamiem publiskiem un komercpakalpojumiem, 2) lauksaimniecība ir daļa no ekonomikas, īpaši svarīgi uz to koncentrēties krīzes laikos; 3) ražošana. Šai darba grupai jābūt tik spēcīgai, lai nodrošinātu, ka šīs prioritātes tiktu sasniegtas. Latvijai tiek izsniegtas 3 balsis. Arī Igaunijai ir 3 balsis. Lietuva uz darba grupu nav ieradusies.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

M.Dzelzkalējas kandidatūru atbalsta Zemnieku Saeima un Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija, neatbalsta Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome un Latvijas Statūtsabiedrību asociācija. Latvijas Zemnieku federācijas publiski paustais viedoklis 21.04.2013: „Lai arī tā būtu lieliska iespēja Latvijai vadīt kādu no *Copa-Cogeca* darba grupām, LZF neatbalsta M.Dzelzkalējas kandidatūru šim amatam. Uzskatām, ka M.Dzelzkalēja būtu laba pārstāve lauksaimniecības vai lauksaimniecības produkcijas veicināšanas grupās, bet ne lauku attīstības darba grupā. Lauku attīstība ietver ne tikai lauksaimniecību, bet arī lauku dzīves vidi un citu uzņēmējdarbību. Ņemot vērā līdzšinējo Zemnieku Saeimas pausto pozīciju par lauku attīstību un mērķtiecīgu iestāšanos par intensīvu lielražošanu, LZF uzskata, ka M.Dzelzkalēja nesekmēs vispusīgu lauku attīstību.” Tomēr 22.04.2013 LZF, paturot spēkā iepriekš pausto, bija izvērtējusi Latvijas valsts ieguvumus un, cerot uz M.Dzelzkalējas kopējo izpratni par lauku attīstības jautājumiem un turpmāku sadarbību, atbalsta M.Dzelzkalējas kandidatūru.

Līdz ar to Latvija atbalsta Mairas Dzelzkalējas kandidatūru *Copa-Cogeca* Lauku attīstības darba grupas vadītāja amatam. Austrum- un Ziemeļeiropas valstīm ir svarīgi saglabāt vadošās pozīcijas šajā grupā.

1 vēlēšanu kārtā: Mr. Jean-Lois Cazaubon (APCA, FR) - 50 balsis, M.Dzelzkalēja - 67 balsis, Mr. Domenico Mastrogiovanni (CIA, IT) - 15 balsis un 4 tukši biļeteni.

2 vēlēšanu kārtā: Maira Dzelzkalēja - 68 balsis, Mr. Jean-Lois Cazaubon (APCA, FR) - 66 balsis un 2 tukši biļeteni.

Maira Dzelzkalēja ir ievēlēta par *Copa-Cogeca* Lauku attīstības darba grupas vadītāju un vadītāja vietnieki ir Thomas Bertilsson (LRF, SE) un Mr. Jean-Lois Cazaubon (APCA, FR).

Grupās vadītāja vietnieka amata pretendenti:

Thomas Bertilsson (LRF) - Zviedrija

Antonio Caro Calvo (ASAJA) – Spānija

Mr. Jean-Lois Cazaubon (APCA) – Francija (pieteica kandidatūru pēc neiegūtā vairākuma atbalsta grupas vadītāja amatam)

Izskatāmais jautājums:

3. Diskusija par esošo situāciju un par lauku attīstības politiku pēc 2013. gada Īrijas prezidentūras laikā un par Pārejas noteikumiem lauku attīstībai

Rezumējums:

Eiropas Komisijas pārstāve Josefine Loriz-Hoffman ziņo, ka maija beigās tiks atsāktas sarunas par vienošanos KLP jautājumos. Pagājušā nedēļā bija pirmā dialoga tikšanās, kas kopumā būs 8, bet tā kā diskusijās ir daudz iesaistītās puses ar dažādām interesēm, šīs tikšanās nav un nebūs vienkāršas. Lauku attīstības jautājumos nav tik daudz politiskas problēmas, bet **lielākas diskusijas starp Parlamentu un Padomi ir par investīciju apjoma griestiem vienai saimniecībai nākošajā plānošanas periodā.** Liela uzmanība ir pievērsta apūdeņošanas jautājumu risināšanai nākamajā plānošanas periodā, tāpat **arī par MLA teritorijām un metodēm šo teritoriju noteikšanai** – Padome ir vienojusies par noteiktām izmaiņām, kas ir iesniegtas Parlamentam.

Liela uzmanība 2014. – 2020. gadā tiks pievērsta apūdeņošanas sistēmām, kas esot novecojušas un atjaunojamas, daudzās valstīs ūdens resursu nepietiekamība ir nopietna problēma. Eiropas Komisija vēlas, lai valstis uzlabo ūdens resursu izmantošanas efektivitāti, lai tas netiek izšķiest lieki un vienlaikus, lai lauksaimnieki nodrošinātu ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu – nepiesārņoti, attīrīti un efektīvi izmantoti ūdens resursi. Teritorijās, kurās ir nepietiekami ūdens resursi, nedrīkst paplašināt apūdeņošanas sistēmas, bet tikai veikt efektivitāti uzlabojošas investīcijas esošajās sistēmās. Ja tiek veiktas investīcijas, dalībvalstij ar analizēm ir jāaplicina, ka publiskā nauda netiek novirzīta tādu apūdeņošanas sistēmu

izveidošanai, kas samazina dzeramā ūdens apjomu sabiedrībai.

Pārejas noteikumi lauku attīstībai: Līdz pat 2015. gadam (7 +2n) dalībvalsts, ja tai ir neizlietoti finanšu resursi no esošā plānošanas perioda, varēs turpināt pildīt šajā plānošanas periodā noslēgtās saistības saskaņā ar pārejas noteikumiem. Būtiski, ka **saistības nevarēs turpināt un finansējumu piešķirt priekšlaicīgas pensionēšanās programmai (kas netiks turpināta nākošajā plānošanas periodā)**, tāpat arī turpinātās saistības - DV ieviestās aktivitātes nedrīkstēs būt pretstatā jaunā plānošanas perioda mērķiem. Noteikumi 335 nosaka, kā lietot šī perioda budžetu 2014.-2015 gadā.

Eiropas Komisija cer, ka politiska vienošanās par KLP 2014-2020 tiks pieņemta jūnija beigās, ko atbalstīs Parlaments, bet tiek ziņots, ka par budžetu nebalsos līdz oktobrim vai pat novembrim. Lauku attīstības komitejā ir uzsākts diskutēt par ieviešanas metodēm un nosacījumiem, lai tie būtu iespējami ātri gatavi un stātos spēkā, bet šobrīd neko nevar solīt. **Darbs pie nākamā plānošanas perioda programmām un aktivitātēm tiek bremsēts, jo nav panākta politiska vienošanās par nākošā perioda KLP.**

Tiek noteikts, ka **agro-vides pasākumi un meža pasākumi, kuri tiek īstenoti šajā periodā, varēs pagarināt līgumu arī par 2014. gadu**, lai nebūtu vakuums perioda pirmajā gadā, ņemot vērā, ka kopēja vienošanās par KLP 2014 – 2020 gadam tiks pieņemta tikai 2013. gada nogalē. Jaunus agro vides pasākumus 2014. gadā ieviest ir apgrūtināts, jo nav skaidri zināms par zaļošanas noteikumiem (*greening*).

Jaunās saistības pēc jaunajiem noteikumiem visdrīzāk stāsies spēkā 2015. gadā, bet 2014. gadā visdrīzāk paliks spēkā esošā plānošanas perioda līgumsaistības, bet dalībvalsts var ieviest arī kādus jaunus pasākumus, kas nav pretstatā nākamā perioda mērķiem (*M.Dzelzkalēja papildina*: ja tie nepārklāsies ar zaļošanu). Bet **2015. gadā visam būs jābūt atbilstīgi jaunajiem noteikumiem.**

Pārejas noteikumi nosaka, ka pasākumi, kuri tika veikti šajā plānošanas periodā un kuriem ir daudzgadu saistības, tiks turpinātas nākamajā plānošanas periodā un tiks finansētas no jaunā budžeta!

Darbs pie nākošā plānošanas perioda nosacījumiem tika sākts 2009. gadā un rezultāti būs manāmi tikai 2013. gadā. Tas nozīmē, ka **pie nosacījumiem lauksaimniecības un lauku attīstības pasākumiem pēc 2020. gada Latvijai ir jābūt intensīvi sekot un strādāt līdzī jau 2015.- 2016. gadā!**

Līdz šim jau vairākas ES dalībvalstis ir izstrādājušas Lauku attīstības programmas (LAP) projektus, kas ir iesniegti un tiek izvērtēti Eiropas Komisijā. **Plānots, ka valstu LAP varētu tikt apstiprināta 2014. gada sākumā!**

Eiropas Komisijas pārstāve norāda, ka investīciju programmai nevar iesniegt projektus, pirms nav skaidri programmas kritēriji, kurus būs iespējams noteikt tikai pēc LAP apstiprināšanas. Ja dalībvalsts līdzīgas aktivitātes ievieš pirms LAP apstiprināšanas, šīs izmaksas var tikt uzskatītas par neattiecināmām un Komisija neiemaksās valstij paredzēto LAP finansējumu, kamēr dalībvalsts nesakārto šo pārkāpumu.

EK vienmēr atbalsta investīcijas, kas palīdz lauksaimniekiem kļūt konkurētspējīgākiem, ievērojot noteiktos standartus. Netiks atbalstītas investīcijas tajos pasākumos, kuriem bija jābūt ieviestiem jau esošajā plānošanas periodā, jo tas nozīmētu, ka ieguvēji būs tie lauksaimnieki, kuri iepriekš ir ieguldījuši mazākas pūles nekā citi un nav sakārtojuši saimniecības ražošanu atbilstoši noteiktajiem standartiem.

Konsultatīvās DG Lauku attīstība (24.04.2013) ietvaros diskutētais: izstrādājot pārejas noteikumus, tika ņemti vērā 3 punkti: vecā budžeta izmantošana, jaunā budžeta izmantošana, pārejas 2014. gads. Būtiski ņemt vērā, ka esošā perioda budžeta izlietojumam ir n + 2gadi. Šobrīd ir uzsāktas neformālas diskusijas ar dalībvalstīm par pārejas noteikumiem, lai arī oficiāli to var darīt tikai pēc noteikumu projekta publicēšanas. Tiek plānots, ka jau **2013. gada noslēgumā katra valsts iesūtītu lauku attīstības programmu (LAP)**, kā apstiprināšanai būtu nepieciešami vismaz 2 mēneši un līdz 2014. gada vasarai LAP būtu jābūt apstiprinātām.

Nevarēs pagarināt priekšlaicīgas pensionēšanās, apmežošanas un ražošanas standartu ieviešanas pasākumus – tiem jābūt noslēgtiem 2013. gadā. Pagarināt līdz 2014. gadam varēs agro-vides pasākumus. Jaunā budžeta izmantošana (COM(2013)226 Reg.1698/2005). Līdz jaunās programmas apstiprināšanai var īstenot LFA, Natura 2000 un WFD, agro-vidi, dzīvnieku labturības un meža vides pasākumus pēc vecajiem nosacījumiem. Platību un dzīvnieku labturības pasākumi pēc vecajiem nosacījumiem var tikt finansēti no jaunā perioda budžeta.

Kopumā visas iniciatīvas LAP un KLP ietvaros kavējas, jo nav panākta vienošanās par nākamā plānošanas perioda budžetu un Eiropas Parlaments par to plāno lemt tikai 2013. gada oktobrī vai novembrī.

Eiropas Komisija (EK) uzsver to, ka svarīgi ir tas, ko dalībvalsts vēlas sasniegt nākošajā plānošanas periodā, kādus nosacījumus izvirzīt un tikai tad piešķirt finansējumu noteiktu pasākumu ieviešanai. Lauksaimniecībai, lai cik intensīva tā būtu, ir jābūt ilgtspējīgai. Apakšprogrammām ir jābūt orientētām uz ļoti specifiskām jomām atbilstoši katras valsts vajadzībām. Eiropas Parlaments zaļumošanas pasākumus saredz kā bioloģiskas lauksaimniecības un produkcijas veicināšanu. EK uzstāj, ka visām aktivitātēm 2. pilārā ir jābūt līdzfinansētām. EK iesaka valstīm nenoraidīt multifondu iespēju, pat, ja šobrīd dalībvalsts nav gatava veidot šādu fondu, to tomēr šobrīd jau pašā sākumā nenoraidīt. Tāpat arī jāveicina vietējo rīcības grupu un *Leader* pieejas izmantošanu citu atbalsta programmu apgūšanā.

ELARD pārstāvis (Somija) norāda, ka *Leader* pieeja un finansējums var tikt izmantots inovāciju ieviešanai.

Par maksimālo investīciju apjomu vienai saimniecībai

Latvijas pārstāve M.Dzelzkalēja norāda, ka investīciju ierobežojums katrai valstij tikai radīs sarežģījumus, jo lielās saimniecības nevarēs tik daudz investēt, lai gan inovācijas dārgi izmaksā.

EK pārstāves atbilde: Saimniecības minimālo un maksimālo lielumu un tai piešķiramo maksimālo investīciju apjomu limitu nosaka dalībvalsts. EK norāda, ka publisko finansējumu var piešķirt tikai tiem, kuriem ir attīstības grūtības, jo citos gadījumos uzņēmumiem ir pašiem jāspēj ieguldīt resursus tā attīstībā. *Josefine Loriz-Hoffman* norāda, ka ***saimniecībām, kuru gada apgrozījums ir miljons EUR, nebūtu jāpiešķir publiskais atbalsts – šādam uzņēmuma ir jāspēj attīstīties pašam.*** Ir dalībvalstis, kuras izveido atbalsta pasākumu lielajām saimniecībām mārketinga aktivitātēm un investīcijām, sniedzot garantiju kredītiem, kas tiek ņemti saimniecības attīstībai.

Par augsnes kalpošanu Latvijā

Igaunijas pārstāvis R.Sormus norāda, ka Igaunijas un Latvijas zemēm ir nepieciešama augsnes kalpošana, jo tās ir skābas, un vai EK ir paredzējusi pasākumus, lai to risinātu?

EK pārstāves atbilde: EK ir informēta, ka ir valstis, kurās ir jāveic augsnes kalpošana.

Personīgā sarunā *Latvijas pārstāve M.Dzelzkalēja* jautāja par kalpošanas pasākumiem un pauda Latvijas gatavību to iekļaut agro-vides pasākumos. EK pārstāve bija kategoriski pret un uzsvēra, ka lietojot zemi, lauksaimniekam ir jāreķinās un jāuzlabo augsnes kvalitāti kā pašu par sevi saprotamu un tam nav paredzēts publiskais finansējums. Līdz šim nekad nav atbalstīts kalpošanas pasākumu īstenošana caur agro-vides programmu. *M.Dzelzkalēja* norādīja, ka kalpošana Latvijas lauksaimniekiem ir ļoti dārga, jo kalķis tiek importēts, tāpat būtisks fakts ir tas, ka Latvijā zemes skābums veidojas dabas procesa rezultātā ne lauksaimnieku darbības rezultātā. Sarunas noslēgumā EK pārstāve pieļāva, ka ***Latvijas gadījums varētu tikt izskatīts kā atsevišķs gadījums, bet tādā gadījumā Latvijai ir jāspēj pamatot, kāpēc šis pasākums ir īpaši atbalstāms un kāpēc lauksaimnieki nevar to ieviest paši saviem spēkiem un tam būtu nepieciešams publiskā finansējuma atbalsts.***

CEJA pārstāvis (jauno lauksaimnieku organizācijas) jautā, kā pārejas periodā tiks finansēti lauksaimnieku konsultāciju pakalpojumi. Vai gadījumā, ja dalībvalsts vēlēšies izveidot konkrētu apakšprogrammu, piemēram, jaunajiem lauksaimniekiem, vai būs kādas papildus, īpašas vadlīnijas. *Atbilde:* nebūs papildus EK izstrādātas vadlīnijas kādām noteiktām apakšprogrammām.

Izskatāmais jautājums:

4. Eiropas lauku attīstības tīkla (ENRD) esošie un nākotnes pasākumi

Rezumējums:

Informācijai: ar Eiropas Lauku attīstības tīklu sadarbojas Latvijas Valsts lauku tīkls (www.laukutikls.lv).

Fabio Cossu un Donald Aquilina sniedz informāciju par Eiropas Lauku attīstības tīklu (*European network for rural development*). Tā mērķis ir uzlabot efektivitāti dažādu lauku attīstību veicinošu programmu ieviešanai. Katras Eiropas Savienības dalībvalsts nacionālais lauku tīkls ir nacionālās lauku attīstības programmas (LAP) uzraugošā institūcija, kas sekmē LAP mērķu sasniegšanu un pasākumu ieviešanu.

Galvenās darbības jomas ir zināšanu attīstība un analīze, zināšanu un pieredzes apmaiņa un sadarbība. Esošās ENRD politikas aktivitātes – īstenota fokuss grupa vides pakalpojumu nodrošināšanai, zināšanu pārneses un inovācijas fokuss grupa. Tematiskās iniciatīvas – jauniešu un jaunie lauksaimnieki; sociālā lauksaimniecība; vietējā pārtika un īsās pārtikas ķēdes; lauku finansējums un lauku uzņēmējdarbība. Latvijas Valsts Lauku tīkls ir iesaistīts Baltijas un Ziemeļvalstu Baltijas jūras stratēģijas darba grupā.

Fokusa grupā par zināšanu pārnesi un inovācijām ir apkopoti 45 labie piemēri - projekti konkurētspējas pilnveidošanai, 12 projekti vides jautājumu risināšanā un 9 projekti lauku sabiedrības jautājumu risināšanā. Tematiskajā darba grupā par lauku jauniešiem tiek diskutēts par vajadzībās un iespējām lauku jauniešiem, uzsverot Lauku attīstības politikas lomu jauniešu iesaistīšanā u.tml.

Uz jautājumu, kādi ir labās prakses piemēri labo projektu piemēru pielietošanā, ENRD pārstāvji atbild, ka **līdz šim labo projektu pieredze tiek apkopota** un tas ir tikai viens no veidiem, kā notiek zināšanu un pieredzes pārnese, bet **konkrēta informācija par reālu labās prakses piemēru izmantošanu netika minēta.**

ENRD aicina izteikt ierosinājumus, kā turpmāk varētu uzlabot sadarbību starp Lauku attīstības padomdevēju grupu un ENRD. Lauku attīstības Konsultatīvās darba grupas pārstāvju ierosinājumi turpmākai sadarbībai:

- ENRD ir ideju un iniciatīvu tehnisks izpildītājs, kas veicina zināšanu un pētījumu pārnesi, ieviešanas metodes, veicina lauku attīstības rīku ieviešanu. Lauku attīstības padomdevēju grupa ir politisku jautājumu virzītāja.
- Veicināt izpratni par atšķirībām dažādās ES valstīs gan finansējuma apjoma, gan *Leader* pieejas jautājumos.
- ENRD sniegtu informāciju un secinājumus, lai palīdzētu pieņemt politiskus lēmumus Lauku attīstības darba grupai.
- ENRD sagatavotu konkrētu piemērus par inovāciju projektiem, par kuriem informētu Lauku attīstības Padomdevēju grupu jau nākamajā tikšanās laikā.
- Jāiesaista pārstāvjus no Lauku attīstības Konsultatīvās darba grupas ENRD organizētajās darba grupās. ENRD pārstāvis norāda, ka visi ir gaidīti ENRD darba grupās.
- Lauku attīstības Konsultatīvai darba grupai būtu jāsadarbības ar ENRD, lai īstenotu kādas politiskas izmaiņas.
- ENRD caur piemēriem izceltu lauku kā dzīves un darba vietas dažādību un skaistumu.
- ENRD būtu jāgatavo ne tikai analītiski pētījumu apkopojumi, bet arī īss un konkrēts kopsavilkums, lai politikas īstenotāji varētu ātri orientēties un pieņemt atbilstošu lēmumus.

Izskatāmais jautājums:

5. Šelbijas Mathevas (Shelby Matthews) ziņojums par KLP reformas statusu.

Rezumējums:

26. jūnijā notiks nākamās sarunas par KLP reformu un **tiek sagaidīta konceptuāla Eiropas Parlamenta vienošanās par KLP šī gada jūnija beigās**. Šobrīd procesa virzītāji joprojām ir optimistiski noskaņoti, ka jūnija beigās vienošanās tiks panākta. Tomēr, iespējams **līdz pat oktobrim un novembrim netiks panākta vienošanās par budžeta sadaļu**, jo šī jautājuma atrisināšana tiek atlikta dēļ šobrīd esošām vadošo ES valstu nacionālā parlamenta vēlēšanām, bet nākamā plānošanas perioda budžeta apstiprināšanu neplāno atstāt līdz Lietuvas prezidentūras laikam. To vēlākā sarunā apstiprina arī Eiropas Komisijas pārstāve Josefine Loriz-Hoffman.

Copa-Cogeca vērs uzmanību un uzstāj uz lēmuma pieņemšanu iespējami ātrāk, jo tas ļoti iespaido lauksaimniekus. Prezidija tikšanās laikā (17.-19.04.2013) tika noteiktas prioritātes šī jautājuma lobēšanai (Latviju Prezidija sanāksmē pārstāvēja M.dzelzkalēja (ZSA) un Agita Hauka (LZF)).

Izskatāmais jautājums:

6. Inovācijas lauksaimniecības sektorā. Par zemnieku un kooperatīvu iesaisti Eiropas inovatīvajā partnerībā (EIP) attiecībā uz lauksaimniecības produktivitāti un ilgtspēju.

Rezumējums:

Tania Runge informē par Eiropas inovāciju partnerību (*European Innovation partnership – EIP*), par ko tika runāts arī 2012. gada 23. aprīļa un 22.novembra Lauku attīstības darba grupās. Īsumā apkopjot šīs iniciatīvas attīstību, kopš 2012. gada 22. novembra **ir noslēgts līgums par inovācijas partnerības veidošanu, piešķirot 4,5 miljardus EUR budžetu**, un uzsāka šīs iniciatīvas ieviešana. **Dalībvalstīm būs jāizlemj, vai šīs iniciatīvas ieviešanai valstī tiks veidota atsevišķa institūcija vai to veiks Valsts Lauku tīkla ietvaros**. Mērķis ir sekmēt lauksaimnieku un pētnieku sadarbību inovatīvu un praktisku risinājumu ieviešanā.

M.Dzelzkalēja papildina: 66. artīcl. (Kooperācija), dod iespēju ļoti daudz ko izdarīt. EK šis pasākuma var atbalstīt Inovāciju sadarbības grupas (*operational groups*), bet tas ir brīvprātīgs pasākums. Grupas ir jāizveido vismaz divām iesaistītajām pusēm (*stakeholderiem*), ir jāparāda, ka ir kopējs projekts un ideja. Dažas dalībvalstis, noteiks prioritātes, dažas ies uz tendera procedūrām (bioekonomika, produktivitāte, pārstrāde). Horizon 2020 būs papildinošs, operacionālās grupas atbalstīs no LAP. Konsorcijs ir uztaisīts, tajā ir arī igauņi, tie kas ir konsorcijs ir tikai kā kontaktpunkts, ar viņiem ir jāstrādā. Jaunais kooperācijas pasākums, no kura var atbalstīt kooperācijas pasākumu sāksies tikai 2015. gadā. Dalībvalstis līdz tam var izmantot nacionālos resursus.

Lauksaimniecības inovāciju sadarbība (*European Innovation partnership – EIP*) ir kā pārklājošs instruments (*umbrella tool*) lauku attīstībai, bet vienlaicīgi attīsta sadarbību lauksaimniecības inovācijā. Šis rīks ES dalībvalstīm ir brīvprātīgs un tā būs dalībvalsts kompetence, vai un cik veiksmīgi ieviest šo rīku. Eiropas līmenī to uzraudzīs tehniskā atbalsta komanda, bet nacionālā līmenī būs platformas, kas strādās pašas kā neatkarīgas institūcijas vai būs saistītas ar esošām darba grupām, piemēram, nacionālajiem Lauku tīkliem, kas ieviesīs inovāciju partnerību.

Idejas pārstāvji atzīst, ka inovācijas var tikt ieviestas arī bez inovāciju partnerības grupas, tomēr Eiropas Komisija ierosina veidot šādas inovācijas veicinošas darba grupas ar noteiktiem nosacījumiem un, ja dalībvalsts lems šai iniciatīvai veidot atsevišķas iestādes/organizācijas, tad šādu inovācijas veicinošu grupu dibinās vismaz divi dažādu sociālo jomu pārstāvji, piemēram, lauksaimnieki un pētniecības iestādes. Idejas princips līdzīgs vietējo rīcības grupu veidošanai un darbībai, tomēr vēl ir daudz neskaidrību. Dalībvalsts lems, kā tiek piešķirts publiskais finansējums kādas inovācijas attīstīšanai – vai tas būs pēc projektu pieteikumu iesniegšanas vai kā citādi.

Tiek runāts par tematisku tīklu veidošanu Eiropa 2020 ietvaros un vismaz vienam no partneriem ir jābūt lauksaimniekam vai lauksaimnieku pārstāvim. Šobrīd Eiropas inovāciju partnerības ietvaros izveidotajā tīklojumā kā atslēgas partneri ir iekļautas organizācijas un institūti no Austrumiem, dienvidiem, Rietumiem un Ziemeļiem. No Baltijas valstīm kā sadarbības partneris ir iekļauts Igaunijas pētniecības institūcija.

Čehijas pārstāvis jautā par finansējumu šai iniciatīvai, saņemot atbildi, ka šobrīd ir noslēgts līgums uz gadu ar zinātniskajām institūcijām inovācijas sadarbības veicināšanai, ir noteikti uzdevumi, kas organizācijām ir jāveic, tostarp arī Čehijas institūtam. Eiropas inovācijas partnerība kā rīks tiks ieviests 2014.gadā, bet šajā gadā vēl nebūs finansējums inovāciju sadarbības veidošanai, kas sāksies tikai 2015. gadā. Ir valstis, kuras jau šobrīd sagatavo lauksaimniekus šīs inovāciju programmas izmantošanai. Eiropas Komisija atbalsta, ka visi nosacījumi, kas veicinātu inovācijas, tiek kombinēti. Tania Runge ziņo, ka 19. Aprīlī notika darba grupa, kurā tika diskutēts par EIP ieviešanu un sarunas esot bijušas interesantas, diemžēl jauno lauksaimnieku organizācija CEJA nepietiekami uzsvēra jauno lauksaimnieku lomu un īpašus nosacījumus EIP ieviešanā, bet beidzot esot sarosījušies mežsaimniecības organizāciju pārstāvji.

Konsultatīvās DG Lauku attīstība (24.04.2013) ietvaros diskutētais: paredz 4,5 miljardus EUR šim pasākumam, lai rastu inovatīvus risinājumus biodažādības, pārtikas, klimata izmaiņu, pārtikas ķēžu integrācijas un ekonomiskās dzīvotspējas attīstībai un nostiprināšanai. Iemesls šai iniciatīvai ir nepietiekama sadarbība starp zinātni un lauksaimniekiem. Doma ir, ka **pētnieki informē lauksaimniekus par pētījumu rezultātiem, lauksaimnieki tos ievieš un sniedz atpakaļ-saikni par šādas inovācijas ieviešanu reālajā dzīvē.** Atslēgvārdi – sasaiste, veicināšana, papildinājums, sinerģija, esošo iestāžu ietvaros. Līgums EIP tīklam tika parakstīts pirms 2 nedēļām (aprīļa sākumā) un tagad tiek rīkoti semināri, darba grupas un tīklojums (*network*) šīs iniciatīvas ieviešanai.

Portugāles pārstāvis Bulchao Martins norāda, ka, lai arī inovācijas ir būtiskas turpmākai attīstībai, tomēr katrai valstij ir atšķirīgs finansējums, ko novirzīt inovāciju veicināšanai. Kā valstu vadības tiks motivētas novirzīt noteiktu summu šīs inovāciju partnerības attīstīšanai?

Austrijas pārstāvis Fankhauser kungs norāda, ka tiek izveidots EIP, kam jābūt ieviestam nacionālā mērogā – kāpēc vienkārši neveido nacionālās inovāciju partnerības. Austrija labprāt izmantos esošo inovāciju platformu, kāpēc jāveido jauna? *Atbilde:* nekas netiks uzspiests nacionālā līmenī, tas jāizlemj katrai dalībvalstij pašai. Dalībvalsts lems, vai tiks izveidots jauns inovāciju partnerības tīkls vai tiks izmantots jau esošais nacionālais Lauku tīklsvai līdzvērtīga institūcija šīs iniciatīvas ieviešanai. **EIP tīkls balstīsies uz projektu metodi – tas nebalstīsies uz Eiropas vai valsts politiku, bet gan uz noteiktas nozares nepieciešamību pēc inovācijām.**

Latvijas pārstāve M.Dzelzkalēja jautā, kā šī iniciatīva tiks ieviesta – kā motivēs tās valstis, kurās pētniecība nav tik ļoti attīstīta? Kā Latvija tajā var pievienoties un iesaistīties? *Atbilde:* **tā ir augšupvērsta iniciatīva, līdz ar to lauksaimnieki virzīs idejas pēc inovācijām** un to varēs veikt jebkura valsts, neatkarīgi no līdzšinējās aktivitātes pētniecības jomā.

Kas būs iniciatīvas vadītājs, kad tiks īstenotas aktivitātes un cik ilgā laikā – kā šis pasākums tiks ieviests? Kurš nodrošinās, ka EIP tiek ieviests atbilstoši plānotajam un vajadzībām? *Atbilde:* to uzraudzīs izveidotais EIP tīkls – vadošā institūcija. Iesaistītie partneri būs pieejami EIP mājas lapā – no Baltijas valstīm kā partneris ir iesaistīta Igaunijas pētniecības institūcija, kas apkopojot SUDAT datus par Igauniju (Igaunijas pārstāvja Roomet Sormus komentārs).

Kopsavilkums:

1. Maira Dzelzkalēja ir ievēlēta par Copa-Cogeca Lauku attīstības darba grupas vadītāju un vadītāja vietnieki ir Thomas Bertilsson (LRF, SE) un Mr. Jean-Lois Cazaubon (APCA, FR).
2. Konceptuāla vienošanās par KLP 2014 – 2020 dokumentu Eiropas Parlamentā varētu tikt panākta 2013. gada jūnijā, bet budžeta apstiprināšana notiks tikai oktobrī vai novembrī.
3. Eiropas Komisija (EK) uzsver, ka svarīgi ir, ko dalībvalsts vēlas sasniegt nākošajā plānošanas periodā, kādus indikatīvus rādītājus sasniegt un tikai tad piešķirt finansējumu noteiktu pasākumu ieviešanai. Apakšprogrammām ir jābūt orientētām uz specifiskām jomām atbilstoši katras valsts vajadzībām.
4. EK pārstāve uzsver, ka jābeidz dalīt lielās un mazās saimniecības, intensīvā un ekstensīvā lauksaimniecība, ilgtspējīga vai neilgtspējīga – lauksaimniecība nemaz nevar būt neilgtspējīga.
5. Nākamajā plānošanas periodā 2014 – 2020 tiks ieviesta Eiropas inovāciju partnerība (EIP), kā mērķis ir sekmēt lauksaimnieku un pētnieku sadarbību inovatīvu un praktisku risinājumu ieviešanā. EIP tiks balstīties uz projektu metodi – tas nebalstīsies uz Eiropas vai valsts politiku, bet gan uz noteiktas nozares nepieciešamību pēc inovācijām.
6. Dalībvalstīm, arī Latvijai, būs jāizlemj, vai Eiropas inovāciju partnerības (EIP) ieviešanai valstī tiks veidota atsevišķa institūcija vai to veiks Valsts Lauku tīkla ietvaros.
7. Lielākās diskusijas starp Parlamentu un Padomi ir par investīciju apjoma griestiem vienai saimniecībai nākošajā plānošanas periodā, arī par MLA teritorijām un metodēm šo teritoriju noteikšanai.
8. Kopumā visas iniciatīvas LAP un KLP ietvaros kavējas, jo nav panākta vienošanās par nākamā plānošanas perioda budžetu un Eiropas Parlaments par to lems tikai 2013. gada oktobrī vai novembrī.
9. Dalībvalsts 2014. gadā varēs turpināt pildīt šajā plānošanas periodā noslēgtās saistības saskaņā ar apstiprinātajiem pārejas noteikumiem.
10. Nevarēs pagarināt priekšlaicīgas pensionēšanās, apmežošanas un ražošanas standartu ieviešanas pasākumus – tiem jābūt noslēgtiem 2013. gadā.
11. Pagarināt līdz 2014. gadam varēs agro-vides pasākumus. Līdz jaunās programmas apstiprināšanai var īstenot LFA, Natura 2000 un WFD, agro-vidi, dzīvnieku labturības un meža vides pasākumus pēc vecajiem nosacījumiem. Platību un dzīvnieku labturības pasākumi pēc vecajiem nosacījumiem var tikt finansēti arī no jaunā perioda budžeta.
12. Ja 2014. gadā noteiktos pasākumos dalībvalsts varēs turpināt ieviest līdzšinējos pasākumus ar līdzšinējiem nosacījumiem, izmantojot jaunā plānošanas perioda finansējumu, tad 2015. gadā visam būs jābūt atbilstīgi jaunajiem noteikumiem.
13. EK atbalsta investīcijas, kas palīdz lauksaimniekiem kļūt konkurētspējīgākiem, ievērojot noteiktos standartus.
14. Netiks atbalstītas investīcijas tajos pasākumos, kuriem bija jābūt ieviestiem jau esošajā plānošanas periodā.
15. Tiek plānots, ka katra valsts iesniedz lauku attīstības programmu (LAP) 2013. gada noslēgumā un tā varētu tikt apstiprināta 2014. gada sākumā (EK izskata programmas 3-6 mēnešu laikā)
16. EK norāda, ka jāveicina vietējo rīcības grupu un *Leader* pieejas izmantošanu citu atbalsta programmu apgūšanā.
17. Saimniecībām, kuru gada apgrozījums ir miljons EUR, nebūtu jāpiešķir publiskais atbalsts – šādam uzņēmuma ir jāspēj attīstīties pašam.

Ieteikumi turpmākajam darbam:

1. Pie nosacījumiem lauksaimniecības un lauku attīstības pasākumiem pēc 2020. gada Latvijai ir jāsāk intensīvi sekot un strādāt līdz jau 2015.- 2016. gadā!
2. Latvijas lauksaimnieku organizācijām un Zemkopības ministrijai, kopīgi strādājot, ir jāspēj pamatot, kāpēc **augšnes kalpošanas pasākumam būtu jāpiešķir publiskais finansējums** un to vajadzētu iekļaut kā vienu no LAP pasākumiem – ir jāpamato, kāpēc šis pasākums ir īpaši atbalstāms un kāpēc lauksaimnieki nevar to ieviest paši saviem spēkiem un tam būtu nepieciešams publiskā finansējuma atbalsts.
3. Copa-Cogeca Lauku attīstības darba grupas vadītāja M.Dzelzkalēja (ZSA) un eksperte A.Hauka (LZF) plāno tikties ar Latvijas Valsts Lauku tīkla pārstāvjiem, lai pārrunātu Latvijas aktivitātes ENRD ietvaros un VLT un Latvijas lauksaimnieku organizāciju sadarbību kopīgu jautājumu risināšanā.
4. Turpmāk Copa-Cogeca Lauku attīstības darba grupā nodrošināt divus Latvijas pārstāvjus, jo tā kā M.Dzelzkalēja turpmāk pildīs grupas vadītāja pienākumus, vienai personai paralēli darba grupas vadīšanai būs grūti pilnvērtīgi sekot un fiksēt darba grupas diskusijas.
5. Izvērtēt un virzīt Copa-Cogeca Lauku attīstības darba grupas darba kārtībā Latvijas lauku attīstībai būtiskus jautājumus.

Agnese Hauka

Maira Dzelzkalēja

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA